

Ha kedd van,

akkor ez Belgium. Ahol a televízió mostanában majd minden nap megmutat néhány civil arcot. Olyanféle ötperces kis mozi ez – általában az éjszakai film előtt –, etűdnek, filmkarcolatnak is nevezhetnénk. Általában egy-egy írónak, közgondolkodónak, művésznek a műveiből kicsinyke részt kiemelnek a filmek készítői, és szabadon „rádolgoznak” a képekkel. Sokszor olyan távoli asszociációkból születik meg ilyenkor az egységes és erős sugallat, hogy az ember azt hiszi, nem is a porére vetkőztető tévés kamerán át látja a vizuális ajándékot, hanem saját szívében sarjadt az. Külön is érdekes volna ezekről az új szelekről szólni, erről a „másképp” látásról, ami sokszor fiatal és független filmesek sajátja csak, s amely úgy lóg ki a televízió egészéből, mint a vakvezető kutyák nyelve egy-egy iram után; de maradjunk most csak az arcoknál. Ezekből van ugyanis a legtöbb a belga televízióban.

Amúgy már föl sem tűnnek. Aki kérdez és aki válaszol. Ez egy szereposztás. Elég fél füllel figyelni. Inkább nézegeti az ember a nyilatkozók irodáit. Öntöttvas gyertyatartó a tábornoknál. Benne vastag, sárga gyertyák. Orosz tank láncaltalpából? Delegációs ajándék. Alatta piros terítő. Mögötte porcelán. Fehér. A miniszter szobájában színes tévé. A tetején hasas váza. Bőrpárna ajtó sziluettje a vállak mögött. Illetékes, hetvenes-nyolcvanas évek fotelben. Nemsokára bútorcsere. Nyugdíj. Nem kell majd remegő papirokból felolvasni a spon-tán – napokkal előbb elkészített – statisztikákat. De megint elkalandoztam. A civil arcok felé tehát!

Civil arcok persze eddig is voltak. Volt a téma, puff, irány az utca, kamera vállon, mikrofon a bálban, arc jön, bele a közepibe! Ez mégsem civil. Összekapja magát. Rendezi a kivonásait. Bevonja a vitorlákat. Laza lesz. Vagy bekeményít. Heherész. Anyáz. Van néhány javaslata, hogy kit is kellene kérdezni. Tévézik mindenképp. Képvisel. A képes felével.

Talán a dokumentumfilm. A dokumentumfilmben is ritka a civil tekintet. Mert el van foglalva magával. Hogy ő most valóság. Saját valósága, és ezt kell jelentenie. Ezt akarja látni az is, aki a dokumentumfilmet készíti. Persze lehet, hogy szakad. Felfelé a sebek. És a könnyek, le. Ez persze marad. Ott a film-ben. Ez emeli meg. Még valóságosabb. Pedig betörés. Talált tárgy. Bedobva a közönség közé. Hadd marja tovább. Vagy sajnálja. Vagy, hogy ismerjen magára benne. Azonosuljon. Szakadjon neki is szíve. Könnyebbüljön. Ez sem az.

Vagy a privátfilm. Születésnap. A baba beszél. A mama tortát tesz a baba tányérjára. Apu keze a sörösüvegen. A rokonoknak csak a feje fér a vedejőre. Majd a minyolta megállícsa a pillanatot. Album. Dia. Itt is majdnem szerepelnek. Még kínosabb. Bulgáriai nyaralás. Badacsony borvirágzás-kor. De ez úgy sem kerül a tévébe. Nagy titkán legfeljebb. Mint kampány. Vagy poén. Kandira kondicionált lencse. Hogy milyen hülyék is az emberek! Vagyunk...

De akkor mi a civil arc? Mi különbözteti meg a többi tévés, filmes arcoktól? A színészarcoktól. A politikus-szakértő-vetélkedő-szórakoztatóarcoktól?

A civil arc magányos, de nem védtelen. A civil arc saját képére formált, de a másakra ismer benne az ember. Nem magára. Csak az, ami. Annyit jelent, hogy én is vagyok! Itt élek vele a Földön. Most látsz, azután elfelejtesz. Nem baj. Láttad az embert. Aki álldogál még kicsit a fényben, s visszanez terád.

BALOG JÓZSEF

A Déri az első helyen

Az országos szakmai tanulmányi versenyek Egerben megrendezett döntőjében tíz tanuló képviselte a Déri Miksa Ipari Szakközépiskolát, és közülük nyolcan szereztek teljes körű kedvezményt – ami egyetemi felvételt és az érettségi képesítő vizsgán jeles minősítést jelent két szakmai elméleti tantárgyból, valamint szakmai gyakorlatból.

A gépgyártó szakcsoportban Ördögh István 5., a gépszerelő szakcsoportban Szőke Zoltán 3., Goda Róbert 4., Molnár Tamás 5., Hajdú Balázs 6. és Laj-

kó Bertalan 10., az erőssármú szakcsoportban Kocsis Attila 2. és Ferenczi József 6. helyezést ért el.

Ezzel a Déri az ország szakközépiskolái között az első helyen végzett.

A Munkaügyi Minisztérium elismerő oklevéllel, az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium pedig ötvenezer forinttal jutalmazta meg az iskola nevelőtestületét a hatékony felkészítőmunkáért.

Az OKTV döntőjébe jutott matematikából Unghváry Ferenc III. E. osztályos tanuló.

Dózsa-eredmények

A Dózsa György Általános Iskolában megtartott városi versenyek eredményei

Olasz nyelv: műfordítás, nem tagozatos iskolák versenyében:

5-6. oszt. korcsoport: 1. Kőfalvi Zsuzsa, 2. Gerebits Andreea, 3. Németh Ilona, mindhárman Záporkerti Ált. Isk. Felkészítő tanár: Böléné Tóth Ágnes.

7-8. oszt. korcsoport: 1. Bacsics Blanka Ságvári Endre Gyak. Ált. Isk. Felkészítő tanár: dr. Somogyi Györgyné, 2. Tóth Edit, Rókus I. Sz. Ált. Isk. 3. Kovács Dominika, Rókus I. Sz. Ált. Isk. Felkészítőtanár: Laczik Magdolna.

Olasz nyelv műfordítás, tagozatos iskola:

5-6. oszt. korcsoport: 1. Blum László, 2. Révész Gabriella, 3. Szabó Zsolt. 7-8. oszt. korcsoport: 1. Varga Mónika, 2.

Hebrich Katalin, 3. Jantyik Kornélia, a Dózsa György Általános Iskola tanulói.

Olasz nyelv vers- és prózamondás:

Alsósok: 1. Katona Zsuzsa, 2. Kiss Dóra és Kovács Barbara, 3. Miklós Nóra.

5-6. korcsoport: 1. Forró Tünde, 2. Tóth Marianna, 3. Makai András.

7-8. korcsoport: Nádasi Barbara, 2. Eperjesy Rita és Katona Ferenc, 3. Varga Mónika, valamennyi a Dózsa iskola tanulója. Felkészítő tanáraik: Ábrahám Anna, Kispál Judit, Madarász Klára, Radek Árpádné.

Számítástechnika 4-6. osztályosok: 1. Bali János, Kossuth Lajos Ált. Isk. (Dobos J.), Oravecz Gábor, Dózsa György Ált. Isk. (Varga I.-né), 2. Perényi Áron, Rókus I. Sz. Ált. Isk.

Erdélyi Figyelő Túlélni, átélni: élni...

Immár negyedik évfolyamát jegyzi az 1958–1989. között megjelent Új Élet utódja, az Erdélyi Figyelő. Az előd valaha kéthetente jelent meg, a mai kiadvány – a szerkesztőbizottság elnöke Sütő András – kénytelen havi egy alkalommal jelentkezni a piacon. Az 1992/1. számukban az alábbiakat hozták fel mentségükre: már tavaly két lapszámuk a nyomdában betördelve várta a festéket, papírt viszont a kiadó állami vállalalat nem biztosított a marosvásárhelyi lap számára. A munkatársak fizetsége a munkanélküli-segélyhez mérhető, s a folyó évben a minimális állami támogatást is megvonták tőlük.

Jelenleg három lapszám papírfedezete (egyenként ötezer példányra; az országos igény harmincezer lenne) biztosított, ezt is áldozatkész támogatóknak köszönhetik. A kilincselést folytatják, a túlélés reményében.

Szeged is fölzárkózhat a támogatók sorába: a Kárász utcai antikváriumban megvásárolható az Erdélyi Figyelő 1992/1. száma, melynek fellapozása után bepillantást nyerünk az erdélyi magyarságot foglalkoztató kérdésekbe. Markó Béla sorskeresésekről, az RMDSZ cselekvési lehetőségeiről nyilatkozik. Riport olvasható (Robban? Nem robban?) a Duna melletti Cernavodán épült atomerőműről – melynek a neve kísértetiesen hasonlít Csernobilhoz. Egy kis székely faluban, Siklódon templom épül, néhai Kós Károly tervei alapján. Képes riport olvasható egy történelmi várról, Fogarasról. Id. Hermán János: Fogságom története; Balogh Edgár: Sajtó a cenzúra örvényében; Csögör Lajos: Lapok a Bolyai Egyetem történetéből – megannyi, dokumentumértékű visszaemlékezés. Csak föl kell lapozni...

P. S.

A szép magyar beszéd versenyén Szegedi Kazinczy-díjasok

FOTÓ: NAGY LÁSZLÓ

Képünkön a két győztes: Török Ágnes és Pozsár Róbert, valamint felkészítő tanáruk, Mucsányi János

A Kazinczy Ferenc szép magyar beszéd verseny országos döntőjének csütörtöktől három napon át Győr adott otthont. A pedagógus-jelöltek vetélkedőjét huszadik alkalommal rendezte meg a Kazinczy Alapítvány kuratóriuma, a közoktatási tárca és a vendéglátó Apáczai Csere János Tanítóképző Főiskola. A hazai egyetemeken és főiskolákon kívül több, határainkon túli felsőoktatási intézmény is küldött versenyzőt, s szép számmal neveztek teológus hallgatók is az egyházi főiskolákról. A 75 versenyző közül 15 résztvevőt jutalmazott a bírálóbizottság Kazinczy-éremmel. A szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola tanítványai – mondhatni, szokásuk szerint – szépen szerepeltek, hiszen mind Török Ágnes, mind Pozsár Róbert Borsos Miklós Kazinczy-plakettjével tért haza. Kettőjük nevén kívül meg kell említeni még két nevet, elsősorban Rozgonyiné dr. Molnár Emmáét, akinek nagyon sok Kazinczy-díjast köszönhet a város. S a másik tanár, Mucsányi János, aki már tavaly elnyerte legeredményesebb felkészítőtanár különdíját. Idén nem ő kapta, pedig a két Kazinczy-díj mellett Pozsár Róbert a legeredményesebb főiskolás különdíját is megkapta.

A két győztest és tanárukat arról próbáltuk faggatni, hogy szerintük mennyire volt erős a mezőny. Mucsányi János találó megjegyzése szerint, a versenyzők kétharmada akart, egyharmada pedig tudott szépen beszélni. Évek óta erősödő tendencia, hogy 20-30 ember kiválik a mezőnyből. Ugyanakkor szomorú, hogy idén a résztvevők négy százalékát nem szabadott volna versenyre küldeni, olyan alapvető beszédhibájuk volt.

TAKÁCS VIKTOR

Amerika ötszáz éve

Nemzetközi konferencia Szegeden

A megnyitóünnepségre Szegedre érkeztek a dél-amerikai országok budapesti misszióinak képviselői, nagykövetek és követtanácsosok. A konferenciának helyet adó akadémiai székházban házigazdaként fogadta őket dr. Telegdy Gyula akadémikus, az MTA területi bizottságának elnöke. A szervezők nevében dr. Anderle Ádám tanszékvezető egyetemi tanár, a JATE-n éppen tíz éve működő Latin-Amerika Története Kutatócsoport vezetője üdvözölte a megnyitón megjelenteket, közöttük dr. Lippai Pál polgármestert.

pesti diplomáciai testületei nevében Manuel Sanhueza Cruz, a Chilei Köztársaság nagykövete köszöntötte a konferenciát, és előadásában áttekintette a két világrész történetének hasonlóságait.

Plenáris ülésen, Boglár Lajos tanszékvezető egyetemi tanár előadásával kezdődött meg a konferencia tudományos munkája. Az etnikai tolerancia és intolerancia kérdéseit taglaló előadásban a mi térségünk jelenlegi viszonyai között különösen megszívlelendő következtetésekre jutott a professzor: „Ott, ahol diktatórikus körülmények között él egy ország,

egy nemzet, ott erőteljesebbek a társadalmi konfliktusok – leegyszerűsítve: elnyomók és elnyomottak között. A diktatúra megszűntével teret kapnak más jellegű, etnikai, kulturális, vagy vallási ellentétek – az intolerancia változatos megnyilvánulásai. A tolerancia csak ott érvényesül, ahol az emberek közötti kapcsolatokat nem érdekellentétek vezérlik, s ezen a téren élen járnak azok az embercsoportok, amelyek független szempontból, tehát akik az integrálódás folyamatában csak a kezdeti lépéseket tették meg. Gondoljunk csak a kelet-közép-

európai régióra, ahol az állam által inspirált opszályharc vált hivatalosan a társadalom mozgatóerejévé, és ahol konstruált fogalmakkal – mint például: szovjet nép – igyekeztek egybe-mosni létező etnikai, vallási különbségeket – elfedve, tagadva azokat. Egészen természetes, hogy a diktatúrát követően más, nemzeti, etnikai, vallási feszültségek, gyűlölködések jöttek felszínre, valóságos intolerancia-robbanással, talán azért, mivel a térségben csaknem kiirtották a demokratikus hagyományokat.”

A latin-amerikai országok misszióinak képviselőit délben a városházán fogadták a szegedi önkormányzat vezetői.

Az „indiai napok” programjában este filmeket vetítettek Amerikáról, a konferencia helyszínén pedig gyerekkrajzokból, magyar expedíciók néprajzi gyűjteményéből nyílt kiállítás. A SZAB-székházban megtekinthetők Lapis András éremtervei is, amelyeket a felfedezés évfordulójára készített.

S. E.